

Sygnatura akt I C 1365/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 24-11-2015 r.

Sąd Rejonowy w Koninie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Kinga Śliwińska – Buśkiewicz

Protokolant: Katarzyna Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 10-11-2015 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. K. (1)

przeciwko E. K.

o zachówek

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 15.091 zł (piętnaście tysięcy dziewięćdziesiąt jeden złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 02.07.2014r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.771,20 zł (jeden tysiąc siedemset siedemdziesiąt jeden złotych dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. przyznaje adwokat A. K. ze Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Koninie) kwotę 1.180,80 zł (jeden tysiąc sto osiemdziesiąt złotych osiemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;
5. odstępuje od obciążenia pozwanej kosztami sądowymi;
6. oddala wniosek pozwanej o rozłożenie należności na raty.

SSR Kinga Śliwińska – Buśkiewicz

Sygn. akt I C 1365/14

UZASADNIENIE

Powód T. K. (1) wniósł przeciwko pozwanej E. K. pozew o zachówek, w którym żądał zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kwoty 37.500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że spadkodawca H. K. zmarły w dniu 24.01.2013r. uczynił jedynym spadkobiercą testamentowym E. K.. Powód jest synem spadkodawcy. Powód wezwał pozwaną do zapłaty zachowku, na które to wezwanie pozwana zaproponowała spłatę w kwocie po 100 zł miesięcznie. Dlatego też powód wytoczył przedmiotowe powództwo. Pozwana na rozprawie w dniu 13.01.2015 r. wniosła o oddalenie powództwa. Na rozprawie w dniu 10.11.2015 r. pozwana wniosła o zasądzenie na rzecz powoda kwoty 7.000 zł tytułem zachowku i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie oraz o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy

prawnej udzielonej z urzędu i w razie zasądzenia zachowku o rozłożenie na 14 rat po 500 zł z uwagi na trudną sytuację materialną.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód T. K. (1) jest synem H. K..

(dowód: odpis skrócony aktu urodzenia k. 7)

Zawartą w formie aktu notarialnego z dnia 15.08.1988 r. Rep. A nr (...) umową darowizny J. K. - matka powoda, darowała mu udział we współwłasności nieruchomości w wysokości 1/4 części, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Finalnie powód stał się współwłaścicielem w/w nieruchomości w 1/4 części (J. K. była współwłaścicielem w 1/4 części, babka powoda G. K. była współwłaścicielką w 1/2 części, natomiast ojciec powoda H. K. był współwłaścicielem w 1/4 części). Powierzchnia w/w nieruchomości wynosiła 1,9570 ha.

(dowód: akt notarialny z 15.08.1988 r. akta księgi wieczystej (...))

Księga wieczysta nr (...) prowadzona jest dla nieruchomości gruntowej położonej w K.-G. ozn. nr geod. (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) o łącznej pow. 1,4670 ha. W dziale II jako właściciele ujawnieni są: G. K. w 2/4 części, H. K. w 1/4 części oraz T. K. (1) w 1/4 części.

(dowód: akta księgi wieczystej nr (...))

W dniu 18.05.1993 r. przed Sądem Rejonowym w K.w sprawie o dział spadku po C. K. została zawarta ugoda na mocy której: dokonano działu spadku po C. K. i zniesienia współwłasności nieruchomości zabudowanej położonej w K.-G. o pow. 0,0630 ha ozn. nr geod. (...) w ten sposób, że: G. K. i H. K. przyznano na własność działki gruntu oznaczone na projekcie podziału sporządzonym przez geodetę C. R., stanowiącym załącznik nr 2 do opinii z dnia 28.12.1992 r. nr geod. (...) i (...); T. K. (1) przyznano na własność działki gruntu oznaczone w powyższym projekcie podziału nr geod. (...) i (...); G. K., H. K. i T. K. (1) przyznano na współwłasność działki gruntu oznaczone w powyższym projekcie podziału nr geod. (...).

(dowód: ugoda sądowa z 18.05.1993 r.- akta I Ns 945/91)

Postanowieniem Sądu Rejonowego w K.z dnia 07.11.2013 r. I Ns 2041/13 stwierdzono, że spadek po G. K. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 27.08.1985 r. Rep. A nr (...) sporządzonego w Państwowym Biurze Notarialnym w K. przed notariuszem T. K. (2), otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w K.w dniu 07.11.2013 r. sygn. akt I Ns 2042/13, nabył w całości wprost syn H. K..

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w K.z 07.11.2013 r.- akta I Ns 945/91)

W dniu 24.01.2013 r. zmarł H. K.. Postanowieniem Sądu Rejonowego w K.z dnia 11.06.2013 r. stwierdzono, że spadek po H. K. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 23.01.2013 r. Rep. A nr (...)otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w K.w dniu 11.06.2013 r. nabyła wprost w całości żona E. K..

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w K.z 11.06.2013 r. - akta I Ns 945/91)

Obecnie w/w działki posiadają zmienioną numerację, tj. działka (...) to działka (...); działka nr (...) to działka (...); działka (...) to działka nr (...); działka nr (...) to działka nr (...); działka nr (...) to działka nr (...); działka nr (...) to działka nr (...) (okoliczności bezsporne).

Działka gruntu oznaczona nr geod. (...)posiada wartość 127.100 zł.

Działka gruntu oznaczona nr geod. (...)posiada wartość 11.524 zł.

Działka gruntu oznaczona nr geod. (...) posiada wartość 1.497 zł.

Działka gruntu oznaczona nr geod. (...) i (...) posiada wartość 9.000 zł.

Działka gruntu oznaczona nr geod. (...) posiada wartość 533 zł.

(dowód: opinia biegłego rzeczoznawcy majątkowego J. L. k. 92- 135)

Na działce oznaczonej obecnie nr geod. (...) znajduje się budynek mieszkalny, budynki gospodarcze. Na tej części nieruchomości, której właścicielem w oparciu o postanowienia ugody sądowej z dnia 18.05.1993 r. jest powód zamieszkuje była żona powoda. Przeprowadza ona remonty, płaci rachunki, dba o tę część nieruchomości. Wartość tej wydzielonej quod usum części nieruchomości wynosi 78.300 zł. Wartość 78.300 zł obejmuje budynek oraz działkę gruntu. Przedmiotem wyceny nie były udziały w działce (...), gdyż działka nie została geodezyjnie podzielona. W wartości 78.300 zł zawiera się część budynku zajmowana przez rodzinę powoda łącznie z możliwością korzystania z działki.

(dowód: zeznania powoda k. 54 i verte, 87v- 88, zeznania pozwanej k. 87v- 88, opinia biegłego rzeczoznawcy majątkowego J. L. k. 92- 135, 145- 146)

Pozwana poniosła koszty pogrzebu zmarłego męża H. K. w łącznej wysokości 9.351,48 zł. Jednocześnie otrzymała z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 4000 zł zasiłku pogrzebowego z tytułu śmierci męża.

(dowód: faktury VAT nr (...), (...), (...), (...) k. 66- 69, zaświadczenie z Parafii (...) pod wezwaniem (...) w K. k. 70, oświadczenie pozwanej k. 155)

Wezwaniem do zapłaty z dnia 03.03.2014 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty na jego rzecz kwoty 37.500 zł tytułem zachowku po zmarłym ojcu powoda- H. K..

(dowód: wezwanie z dnia 03.03.2014 r. k. 4)

W odpowiedzi na wezwanie pozwana przyznała, że powodowi zachówek się należy, jednak kwestionowała jego wysokość. Zaproponowała spotkanie celem dojścia do kompromisu, ale strony nie doszły do porozumienia.

(dowód: pismo z dnia 27.03.2014 r. k. 8)

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania powoda, gdyż były szczere, logiczne i znalazły odzwierciedlenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach.

Z tożsamyh powodów Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanej. Sąd nie znalazł także podstaw, aby kwestionować przydatność opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego J. L.. Żadna ze stron ostatecznie tej opinii nie kwestionowała. Opinia ta jest jasna, logiczna i wyczerpująco uzasadniona, a wnioski końcowe opinii, jak i jej uzasadnienie jest jasne i kategoryczne. Biegła w oparciu o swoją wiedzę i doświadczenie zawodowe uzasadniła wyczerpująco swoje stanowisko.

Sąd dał wiarę wskazanym w ustaleniach stanu faktycznego dokumentom, gdyż ich autentyczność i treść nie była kwestionowana przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw by uczynić to z urzędu.

Sąd zważył, co następuje:

Powód domagał się od pozwanej zapłaty kwoty 37.500 zł tytułem zachowku. Instytucja zachowku uregulowana jest w tytule IV kodeksu cywilnego tj. w art. 991 do 1011.

Zgodnie z art. 991 § 1 i 2 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś

wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachówek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Przekładając powyższy przepis na grunt niniejszej sprawy, nie budzi wątpliwości, że jedną z osób uprawnionych do zachowku w myśl wyżej powołanego przepisu jest powód jako syn spadkodawcy i że przysługuje mu połowa wartości udziału spadkowego, który wynosiłby 1/2 całości spadku.

W skład spadku po H. K. wchodziły: udział w wysokości 3/4 części (w udziale 1/4 części współwłaścicielem jest powód T. K. (1) na podstawie umowy darowizny z dnia 15.08.1988 r.) w prawie własności nieruchomości położonej w obrębie G. w K. ozn. nr geod. (...), (...), (...), (...), (...) oraz prawo własności nieruchomości położonej w obrębie G. w K. ozn. nr geod. (...).

Jak wynika z opinii powołanego na potrzeby niniejszego postępowania biegłego rzeczoznawcy majątkowego łączna wartość działek ozn. nr geod. (...), (...), (...), (...), (...) wynosi 22.554 zł. Na uwadze mieć należy jednak, że powód jest współwłaścicielem w/w nieruchomości w 1/4 części zatem przy ustalaniu substratu zachowku o tyle należało pomniejszyć wartość tych nieruchomości, co dało kwotę 16.915,50 zł [3/4 z kwoty 22.554 zł].

W zakresie nieruchomości ozn. obecnie nr geod. (...) (uprzednio (...)) Sąd miał na uwadze postanowienia zawarte w ugodzie sądowej z 18.05.1993 r., w której to uczestnicy dokonali podziału prawnego w/w nieruchomości. Z zeznań stron wynika, że obecnie część działki (...) użytkuje rodzina powoda. Przeprowadza na niej remonty, opłaca rachunki. Część zajęta przez rodzinę powoda odpowiada wartości 78.300 zł. W związku z powyższym Sąd ogólną wartość działki (...) w kwocie 127.100 zł pomniejszył o 78.300 zł i otrzymany wynik w kwocie 48.800 zł włączył do substratu zachowku.

Finalnie zatem substrat zachowku, w oparciu o który należało obliczyć należną powodowi kwotę wyniósł 65.715,50 zł. Kwotę tę należało jednak pomniejszyć o 5.351,48 zł, czyli koszty pogrzebu, które poniosła pozwana, a które nie znalazły pokrycia w zasiłku pogrzebowym (art. 922 § 3 kc). Zatem substrat zachowku wyniósł kwotę 60.364,02 zł (wartość aktywów 65.715,50 zł – wartość pasywów 5.351,48 zł = 60.364,02 zł), a zatem sam zachówek należny powodowi wyniósł kwotę 15.091zł (1/4 z kwoty 60.364,02 zł) i taką kwotę Sąd zasądził w punkcie 1 wyroku, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił jako nadmiernie wygórowane. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 476 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c.

Na podstawie art. 100 kpc Sąd dokonał stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu. Powód był zwolniony od kosztów sądowych. Pozwana z kolei miała ustanowionego pełnomocnika z urzędu, którego koszty zastępstwa procesowego wyniosły 2952 zł (2400 zł z 23% podatkiem vat). Ponadto do kosztów procesu doliczyć należało koszty sądowe w postaci kosztu opinii biegłego w wysokości 3455,27 zł. Powód przegrał proces w 60%, dlatego powinien ponieść w takim zakresie koszty pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, tj. kwotę 1771,20 zł i taką też kwotę Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej w punkcie 3 wyroku.

W punkcie 4 wyroku Sąd przyznał adwokat A. K. ze Skarbu Państwa kwotę 1.180,80 zł (pozostałe 40%) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (§ 6 pkt 5 i § 1- 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Mając na uwadze trudną sytuację finansową pozwanej odstąpiono od obciążenia jej kosztami sądowymi.

Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanej o rozłożenie na raty spłaty zasądzonej kwoty. Pozwana deklarowała chęć spłaty w ratach miesięcznych po 100 zł, a później po 500 zł. Przede wszystkim wskazać trzeba, że zastosowanie instytucji z art. 320 kpc wymaga zaistnienia szczególnie uzasadnionego przypadku, który na gruncie niniejszej sprawy nie występuje. Pozwana była jedynym spadkobiercą po H. K.. Odziedziczyła udziały w prawie własności nieruchomości. Ponadto należy mieć na względzie interes powoda. Spłata należności z tytułu zachowku w wysokości 15.091zł w

ratach miesięcznych w wysokości deklarowanej przez pozwaną zupełnie pozbawi sensu ekonomicznego dochodzonego roszczenia, gdyż pozwana spłacałaby powoda przez okres ponad 2 lat. Wobec powyższego wniosek pozwanej został oddalony w punkcie 6 wyroku.

SSR Kinga Śliwińska- Buśkiewicz